

Skriv inn f.eks. Statsråden.

STORTINGET

Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/01585-3

31.03.2025

Vurdering av representantforslag 8:132S (2024-2025)

Jeg viser til brev fra Utenriks- og forsvarskomiteen av 25. mars 2025 med anmodning om uttalelse til representantforslag Dok 8:132S (2024-2025) «om å kraftig styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri».

Jeg deler forslagsstillernes intensjon om å styrke både norsk og ukrainsk forsvarsindustri og flere av forslagene finner gjenklang i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet som ble offentliggjort i oktober 2024. Regjeringen har møtt den varig endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa med flere tiltak for å styrke økt produksjonskapasitet i norsk forsvarsindustri. Regjeringens langtidsplan som ble vedtatt av et samlet Storting i 2024 gir et umiddelbart og langsiktig forsvarsløft. Forsvarsdepartementet følger nå opp de anskaffelsene som ligger i langtidsplanen, noe som igjen vil bidra til at forsvarsindustrien får økt kapital til å investere i egen kapasitet. I tillegg har regjeringen bidratt med direkte støtte i milliardsklassen til ulike prosjekter for å øke kapasiteten i produksjon av strategisk viktige produkter, enten det er snakk om luftvern, rakettmotorer, artilleriammunisjon eller avansert sprengstoff. Underdimensjonert produksjonskapasitet er en felles-europeisk utfordring. I den sammenheng er det viktig å forsterke samarbeid rundt standardisering for slik å legge til rette for større grad av felles anskaffelser i Europa.

Regjeringen jobber nå med full kraft for å implementere veikartet og oppnå de målsetningen for økt produksjonskapasitet som Stortinget samlet seg bak i forbindelse med behandling av Innst. 426S (2023-2024) jf. Prop. 87S (2023-2024) «Forsvarsløftet – for Norges trygghet Langtidsplan for forsvarssektoren 2025-2036). Jeg mener intensjonene bak de forslagene som ligger til behandling er ivaretatt innenfor regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og min vurdering er derfor at forslagene ikke bør vedtas slik de er fremmet for Stortinget.

Jeg henviser for øvrig til de konkrete vurderingene jeg har gjort av de ulike forslagene nedenfor.

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2025 med et forslag til innretning av statlige kapitalinnskudd og garantiordninger for å øke produksjonskapasiteten for strategisk viktig materiell hos norsk forsvarsindustri. Forslaget innebærer at det settes av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinnskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger.

Regjeringen har ved flere anledninger bidratt økonomisk for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri, enten i form av tilskudd, medfinansiering, kontrahering og tjenestekjøp. Økonomisk støtte er gitt både i samarbeid med EU og på nasjonal basis og forventet effekt er en kraftig økning i produksjonskapasitet for strategisk viktige produkter som missiler, rakettmotorer, avansert sprengstoff og artilleriammunisjon. I veikart for økt produksjonskapasitet vil regjeringen vurdere egenkapitaltilførsel for å muliggjøre investeringer i lønnsomme prosjekter som bidrar til statens mål med eierskapet. Regjeringen vurderer løpende muligheten for en slik egenkapitaltilførsel til relevante selskaper. I tillegg har regjeringen besluttet å opprette en søkbar tilskuddsordning der norsk forsvarsindustri kan søke om medfinansiering for å realisere kapasitetsutvidelse. Det er Nærings- og fiskeridepartementet som forvalter statens eierskapsrolle. Videre viser jeg til de ordinære budsjettprosessene for forslag som gjelder konkrete bevilgninger.

2. Stortinget ber regjeringen forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell, blant annet ved å korte ned tiden fra kjøpsintensjon til kontraktsinngåelse, i større grad basere seg på rammeavtaler og øke bruken av langsiktige kontrakter.

Regjeringen jobber kontinuerlig med å forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell og det finnes flere eksempler på at tid mellom kjøpsintensjon og kontraktsinngåelse er redusert. Regjeringens ambisjon for smidigere anskaffelsesrutiner er fylldig beskrevet i gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren, som et samlet Storting har sluttet seg til. Regjeringen jobber med å redusere tidsbruk både i godkjenningsfasen og i gjennomføringsfasen. Det handler både om å redusere dokumentasjonskrav og differensiere mer mellom prosjekter. Regjeringen jobber også for å bestille og fylle opp beredskapsbeholdninger der vi har avtaler. Regjeringen prioriterer videre å allokere midler til langsiktige kontrakter. Revisjon av anskaffelsesregelverket (ARF) og endring i fullmaktregimet for bruk av EØS 123 kan også bidra til kortere gjennomføringstid. Konkret har regjeringen besluttet å frafalle kravet om industrisamarbeid for anskaffelser finansiert over Nansen-programmet. Dette vil lette saksbehandlingen for forsvarssektoren og bidra til å møte tidskravene for anskaffelser i forbindelse med donasjoner til Ukraina. Som beskrevet i veikart for økt produksjonskapasitet vil regjeringen utrede ytterligere behov for regulatoriske tilpasninger med målsetning om å øke tempo i utbygging av forsvarsindustriell produksjonskapasitet.

3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge, og hvordan det raskest og best kan skje.

Jeg vil på dette punktet vise til regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet (oktober 2024), der det ble besluttet å kartlegge sårbarheter i verdikjedene til store og små underleverandører som inngår i regjeringens prioriterte områder, som luftvern, missiler, rakettmotorer og eksplosiver. I påvente av den utredningen har regjeringen besluttet å bidra med økonomisk støtte til Chemring Nobel for at de kan styrke sine verdikjeder for produksjon av avansert sprengstoff i Norge. Konkret handler dette om å bygge opp nasjonal produksjon av hexamin.

4. Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenetskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt «vanlig forbruk» til nødvendige samfunnsfunksjoner.

Alvoret i dagens sikkerhetspolitiske situasjon har gjort det nødvendig å sikre et hjemmelsgrunnlag som i fremtiden vil gi tydelige og forutsigbare rammer for hvordan nettilknytning til forsvarsindustrien og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser kan prioriteres. Det pågår et utredningsarbeid mellom Energidepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet for å se på situasjoner der enkelte aktører av hensyn til nasjonal sikkerhet og av forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn bør prioriteres særskilt ved tilknytning til strømmettet, samt hvordan en slik ordning bør utformes, praktiseres, og hjemles.

Dette ses blant annet i sammenheng med målsetningene som er varslet gjennom «Veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien». Her tydeliggjør regjeringen at det vil arbeides med hvordan forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn, herunder forsvarsindustrien, skal prioriteres ved tilknytning til kraftnettet.

Når det gjelder Nammos behov før økt kapasitet i strømmettet, og muligheten til å eventuelt prioritere forsvarsindustrien i slike tilfeller, er det viktig at Nammo sammen med nettselskapet utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de faktisk trenger den. Hvis normal tilknytningsprosess ikke fører fram, og alle andre muligheter er prøvd, vil regjeringen sørge for at Nammo kan få nødvendig nettkapasitet i tide.

5. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med både nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til å frigjøre noe kapasitet til forsvarsindustrien midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.

Det er nettselskapene som har ansvar for å håndtere forespørsler om ny og økt nettkapasitet. Det er viktig at aktører innenfor forsvarsindustrien sammen med nettselskapene utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de trenger det. Jeg viser for øvrig til min vurdering av forslag 4 og utredningsarbeidet som pågår mellom Energidepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet for å se på situasjoner der enkelte aktører av hensyn til nasjonal sikkerhet og av forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn bør prioriteres særskilt ved tilknytning til strømmettet. En del av

dette arbeidet handler om å vurdere hvordan en mulig prioriteringsordning kan praktiseres, og hvilke konsekvenser den vil kunne få. Arbeidsgruppen leverer sine vurderinger våren 2025.

6. Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Strategien bør inneholde en risikoavlastningsordning som gjør at norske forsvarsbedrifter i større grad vil investere i Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri.

Regjeringen har utviklet en «norsk modell» for samarbeid mellom ukrainsk og norsk forsvarsindustri. Videreutvikling av samarbeid mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri har vært blant de viktigste temaene i min dialog med ukrainske myndigheter. Regjeringen har åpnet for å støtte norsk-ukrainske industrisamarbeider og det er avsatt 4 mrd. kr. til å understøtte ukrainsk industri via Nansen-programmet for 2025. Økningen av Nansen-støtten på 50 mrd. kr. skal bl.a. gå til å understøtte ukrainsk forsvarsindustri ytterligere.

Regjeringen har fokus på en helhetlig tilnærming til understøttelse av ukrainsk industri. Det betyr at vi via den norske modellen støtter Ukraina, både gjennom utstrakt industrisamarbeid, gjennom direkte finansiering av ukrainsk industri og gjennom virkemiddelapparatet og instrumenter for risikoavlastning. Derfor har regjeringen også etablert et risikoavlastende finansieringsinstrument i Eksfin for nettopp dette formålet. Dette har regjeringen gjort for å tilrettelegge for etablering i Ukraina og for utstrakt industrisamarbeid som tilfører viktig kompetanse og teknologioverføring fra norsk til ukrainsk industri. Norsk industri har også mye å lære av Ukraina, og dette styrker derfor også Norges trygghet.

Tore Onshuus Sandvik

Brevet er signert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur